



Beleid duurzaamheid

Verantwoordelijk directielid

Jordi van Irsen, directeur Financiën en Risicomanagement

Beleidseigenaar

Iris Mardi, duurzaamheidsmanager

Distributie

Directie en (divisie)managers

Werkgroep duurzaam

Datum

16 mei 2024

Versie

2.0

Versiebeheer

Versie	Datum	Auteur/Beoordelaar	Omschrijving
0.1	2-1-2023	Esther Oostrom	Initiële versie
0.2	7-1-2023	Iris Mardi	Feedback en suggesties
0.3	9-1-2023	Bart Brüggewirth (extern)	Aanscherping formuleringen en check op consistentie
0.4	17-1-2023	Henk Holt	Collegiale feedback tweede lijn
0.5	24-1-2023	Esther Oostrom	Feedback tweede lijn verwerkt en begrippenlijst toegevoegd.
0.6	1-2-2023	Madelon Moorlag	Review, feedback en suggesties
0.7	15-2-2023	Esther Oostrom	Aanpassingen n.a.v. afstemming uitgangspunten van het beleid in het MTO en feedback op suggesties
0.8	6-3-2023	Beweging Duurzaam	Laatste checks en suggesties verwerkt
0.9	7-3-2023	Faye Funcken	Review beleidsmedewerker
0.91	30-3-2023	Khalid Safsaf en Henk Holt	Goedkeuring tweede lijn
1.0	5-4-2023	MTO	Vaststelling MTO
1.1	29-01-2024	Iris Mardi	Jaarlijkse update met input van de werkgroep Duurzaam en Bart Brüggewirth (extern)
1.2	12-02-2024	Faye Funcken	Review en input beleidsadviseur
1.3	20-02-2024	Iris Mardi	Input beleidsadviseur besproken en verwerkt
1.4	15-03-2024	Henk Holt	Collegiale review Tweede lijn
1.5	08-04-2024	Iris Mardi	Aanpassing nav collegiale review tweede lijn en input Richard van Gelder (Volmacht)
1.6	16-04-2024	Irina van der Sijpt	Goedkeuring tweede lijn
1.7	26-04-2024	Iris Mardi	Verwerkingen opmerkingen Jordi van Irsen
2.0	16-05-2024		Vaststelling MTO

Inhoudsopgave

1	Algemeen	4
1.1	Inleiding	4
1.2	Doel en positie van dit document	4
1.3	Governance en reikwijdte van dit document	5
2	Wet- en regelgeving	6
3	Doelstellingen Klaverblad	9
4	Duurzaamheid; onze visie, principes, pijlers en speerpunten	10
4.1	Missie en duurzaamheidsvisie	10
4.2	Ethisch kader	11
4.3	Onze principes op het gebied van duurzaamheid	12
4.4	De vijf pijlers onder het duurzaamheidsbeleid	12
4.5	De vijf gekozen thema's voor duurzame waarde creatie bij Klaverblad	14
4.4.1	Klimaat (SDG 7 en 13)	15
4.4.2	Biodiversiteit (SDG 14 en 15)	16
5	Spelers en governance	20
6	Risicobeheersing	22
6.1	Risicoanalyse en -beheersing	22
6.2	Risicobereidheid	23
6.3	Incident- en bevindingenmanagement	24
7	Kwaliteitsmanagement.	25
7.1	PDCA-cyclus	25
7.2	Kwaliteitsverbetering	25
8	Relatie met andere beleidsgebieden	27
8.1	Overkoepelend beleid	27
8.2	Beleid kernactiviteiten	28
	Bijlage 1 Raamwerk organisatiestandaarden v1.1	31
	Bijlage 2 De zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN	32
	Bijlage 3 Backlog	33
	Bijlage 4 Begrippenlijst	34
	Bijlage 5 Referentiedocumenten	37

1 Algemeen

1.1 Inleiding

Klaverblad Verzekeringen (hierna Klaverblad) houdt zich primair bezig met het verzekeren van risico's van consumenten, zelfstandigen, agrariërs en ondernemers in het midden- en kleinbedrijf. Klaverblad wil dat mensen prettig en onbezorgd kunnen leven. Daar draagt zij met haar verzekeringen aan bij. En daar wil zij ook aan bijdragen door maatschappelijk en verzekeringstechnisch verantwoord te handelen. Bij de uitvoering van haar activiteiten en het beleggen van haar vermogen wil Klaverblad rekening houden met de impact die zij heeft op de maatschappij, het milieu en het welzijn van mensen.

Dit document beschrijft het beleid voor duurzaamheid. Het bevat de richtinggevende uitgangspunten die Klaverblad hanteert bij duurzaamheid in haar bedrijfsvoering.

1.2 Doel en positie van dit document

Het doel van dit document is het vastleggen van de doelstellingen en het kader voor duurzaamheid, zodanig dat sprake is van een aantoonbaar beheerste en integere uitvoering. Beheerst en integer betekent dat Klaverblad bij de uitvoering rekening houdt met de risicobereidheid van Klaverblad en de wet- en regelgeving waar Klaverblad zich aan moet houden. In dit document geven we daar een uitwerking aan.

Het beleid duurzaamheid is onderdeel van het beleidshuis van Klaverblad. Het beleidshuis bevat beleid voor alle relevante beleidsgebieden van Klaverblad en is een onderdeel van de interne governance van Klaverblad, zoals beschreven in het strategische document Governance Klaverblad Verzekeringen. Met het beleidshuis bewaakt Klaverblad de onderlinge samenhang en consistentie tussen de diverse beleidsgebieden.

Het beleidshuis is een verdieping op de beleidslaag van het raamwerk organisatiestandaarden. Dit raamwerk organisatiestandaarden biedt de structuur voor het creëren van samenhang en standaardisatie in de vastlegging van beleid, producten, processen, data en IT. In bijlage 1 staat een toelichting op het raamwerk en de documentsoorten die er onderdeel van zijn.

Het beleid duurzaamheid betreft overkoepelend beleid. Duurzaamheid raakt namelijk alle onderdelen van Klaverblad. Alle bedrijfsonderdelen moeten invulling geven aan duurzaamheid bij Klaverblad.

Het beleid geeft richting aan de onderliggende lagen van het raamwerk. Tegelijkertijd fungeert het beleid als basis voor alle beslissingen die genomen worden door Klaverblad die impact hebben op duurzaamheid. In dit beleid omschrijven we 'waarom' en 'wat' de ambitie is bij Klaverblad op het gebied van duurzaamheid. Het document geeft vervolgens richting aan keuzes en activiteiten van Klaverblad bij de uitvoering van haar kernactiviteit en ondersteunende bedrijfsactiviteiten en -processen. De implementatie van het beleid vindt plaats via vijf pijlers (zie hoofdstuk 4.3). Voor deze pijlers zijn actieplannen opgesteld. Daarin beschrijven we voor duurzaamheid het 'hoe', 'wat' en 'wanneer'. Bij de uitvoering van de activiteiten uit deze actieplannen heeft de werkgroep Duurzaam een coördinerende rol.

1.3 Governance en reikwijdte van dit document

De duurzaamheidsmanager is beleidseigenaar van het beleid duurzaamheid en daarmee verantwoordelijk voor het opstellen, monitoren, evalueren en actualiseren van dit beleidsdocument. De evaluatie vindt jaarlijks plaats of eerder als sprake is van een wijziging van de strategische doelstellingen van Klaverblad of een externe gebeurtenis die aanpassing noodzakelijk maakt. Bij de jaarlijkse evaluatie beoordeelt de beleidseigenaar de ontwikkelingen in:

- de strategie;
- wet- en regelgeving;
- overkoepelend beleid;
- specifiek beleid waar het beleidsgebied een relatie mee heeft;
- de uitvoering van de processen en de dienstverlening die we bieden aan de klant.

De beleidseigenaar legt het document voor een tweedelijs oordeel voor aan de afdeling Compliance en de afdeling Risicomanagement & Actuarieel.

Vanwege het overkoepelende karakter van dit beleid, geeft het Managementteam overleg (directie en divisie managers, hierna MTO) finale goedkeuring.

De beleidsadviseur plaatst het beleid duurzaamheid na goedkeuring op [SharePoint](#) zodat het beleid voor alle medewerkers is in te zien. De beleidseigenaar besteedt actief aandacht aan het informeren van alle belanghebbenden en betrokkenen over de aanpassingen in het beleid en de gevolgen daarvan voor bijvoorbeeld procesontwerpen, beleidsregels, business rules, richtlijnen en werkinstructies.

Het beleid duurzaamheid is van toepassing op Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A., haar dochtermaatschappijen en de stichting waarbinnen werkzaamheden onder de naam van Klaverblad Verzekeringen worden uitgevoerd. Het beleid is bestemd voor alle medewerkers, zowel intern als extern.

2 Wet- en regelgeving

Duurzaamheid is wezenlijk onderdeel van de identiteit van Klaverblad. Haar intrinsieke motivatie om positief bij te dragen aan de samenleving komt direct voort uit haar missie en duurzaamheidsvisie en uit haar principes voor het duurzaamheidsbeleid.

Naast onze eigen visie en overtuigingen op het gebied van duurzaamheid verwachten zowel de wetgever als de maatschappij dat een verzekeraar verantwoord onderneemt. Klaverblad handelt daarom altijd volgens de wet- en regelgeving. Daarnaast is het vanzelfsprekend dat we voldoen aan de ethische kaders die komen uit richtlijnen, codes, convenanten en verdragen waar we onze toewijding aan gegeven hebben.

Hieronder een overzicht van de normen en de regelgeving hiervoor, die relevant zijn voor Klaverblad. Een aantal hiervan is reeds beschreven in het beleid duurzaam beleggen (Paragraaf 1.5, pag. 4-6):

- Het Besluit marktmisbruik Wet Financieel Toezicht (Bm Wft)
- Het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO)-Convenant voor de Verzekeringssector
- De Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de EU Taxonomie.

Algemene wetgeving

Voor energie-, waterverbruik, brandveiligheid en emissies van Klaverblad zijn wetten en regels vastgelegd in de Wet Milieubeheer (Wm) en Algemene maatregelen van bestuur (AMvB's). Ook zijn circa 80 relevante wetten en regels geïntegreerd in de Omgevingswet en de Omgevingsvergunning van Klaverblad.

Convention of Biological Diversity

De internationale bescherming van Biodiversiteit is vastgelegd in het Biodiversiteitsverdrag ofwel the Convention on Biological Diversity (CBD).

Verklaring 'Toekomst van Werk'

Internationale afspraken over werkgelegenheid, fatsoenlijk werk, rechten van werknemers, gelijke behandeling en persoonlijke ontwikkeling zijn vastgelegd in de verklaring 'Toekomst van Werk' van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) en vertaald door de FNV.

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

In november 2022 nam de Europese Unie de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) aan. In deze nieuwe richtlijn staat dat bedrijven verplicht worden te rapporteren over de impact van hun activiteiten op mens en milieu. De CSRD-richtlijn staat centraal in de Green Deal van de Europese Unie en moet zorgen voor meer transparantie over en betere kwaliteit van duurzaamheidsinformatie. Het einddoel is klimaatneutraliteit in 2050 (Klimaatakkoord van Parijs). De CSRD is een belangrijke leidraad voor doelstellingen en activiteiten binnen het duurzaamheidsbeleid daarom gaan we hieronder uitgebreider in op deze wetgeving.

In de CSRD staat dat wij vanaf 2026 (over boekjaar 2025) verplicht moeten rapporteren over onze duurzaamheidsresultaten en ons bijbehorend -beleid. Dat doen we aan de hand van de bindende rapportagestandaard: de European Sustainability Reporting Standards (ESRS) via haar jaarverslag.

Inhoudelijk gaat de CSRD onder meer om de volgende vier zaken:

1. Rapporteren over:
 - materiële duurzaamheidsontwikkelingen die leiden tot mogelijk financiële risico's voor het bedrijf, zoals grondstoffen schaarste, extreem weer en transitierisico's (financiële materialiteit);
 - ecologische en sociale materiële impact van het bedrijf op mens en milieu, zoals biodiversiteitsverlies en mensenrechtenschendingen in de keten (impact materialiteit). De financiële- en impact materialiteit is het principe van dubbele materialiteit dat bepaalt op welke thema's er gerapporteerd moet worden.
2. Het meten van langetermijndoelstellingen;
3. Naast financiële informatie over immateriële zaken neemt de richtlijn ook niet-financiële indicatoren zoals sociaal kapitaal op;
4. Uiteindelijk moet een (externe) accountant over de CSRD-rapportage, waaronder de uitgevoerde dubbele materialiteitsanalyse, een beperkte mate van zekerheid afgeven (limited assurance).

De nieuwe ESRS standaarden

De European Sustainability Reporting Standards (ESRS) is de bindende rapportagestandaard waar ondernemingen aan moeten voldoen. Deze ESRS geven aan welke zaken ondernemingen transparant moeten maken in de verslaglegging.

De ESRS bestaan op dit moment uit 12 verslaggevingsstandaarden. De eerste twee standaarden (ESRS 1 en ESRS 2) bevatten algemene rapportageverplichtingen, beslissingen over materialiteit en regels over hoe de overige tien thematische standaarden moeten worden toegepast. De tien thematische standaarden zijn onderverdeeld aan de hand van de termen Environmental, Social en Governance (ESG): er zijn vijf E-standaarden, vier S-standaarden en één G-standaard. Elke standaard bevat vervolgens openbaarmakingsvereisten die zijn opgebouwd aan de hand van verschillende datapunten. Later worden nog sectorspecifieke standaarden van kracht.

Ethisch kader

De basis van het duurzaamheidsbeleid is dat Klaverblad en de bedrijven en organisaties waar Klaverblad zaken mee doet, voldoen aan de sociaal-ethische principes van Klaverblad. Deze principes vormen het uitgangspunt en beslaan alle [Sustainable Development Goals](#) van de Verenigde Naties (hierna: SDG). De ethische principes zijn gebaseerd op een reeks internationale richtlijnen en beginselen (zie ook de [beleidsdocumenten over beleggen](#)) waaronder de Principles for Responsible Investment (PRI), de [Global Compact van de Verenigde Naties](#) en de [OESO-richtlijnen](#). In hoofdstuk 4 staan de sociaal-ethische principes verder uitgewerkt.

De verantwoordelijkheid voor het signaleren van wijzigingen in civiele wet- en regelgeving en zelfregulering van het Verbond van Verzekeraars die relevant zijn voor duurzaamheid ligt binnen Klaverblad bij de duurzaamheidsmanager.

De verantwoordelijkheid voor het signaleren van specifieke nationale en Europese wet- en regelgeving die in scope is bij onze toezichthouders (zoals Wft, AVG, Sanctiewet, IDD en de uitwerkingen daarvan) ligt bij de afdeling Compliance.

De verantwoordelijkheid voor het signaleren van wijzigingen in wet- en regelgeving met een financieel-technisch gehalte ligt binnen Klaverblad bij de manager Financiële Zaken & Inkoop en de manager Controlling & Actuarieel.

De duurzaamheidsmanager is verantwoordelijk voor de implementatie van relevante wijzigingen in wet- en regelgeving en zelfregulering in procesontwerpen, beleidsregels, business rules, richtlijnen en werkinstructies en in het opleidingsmateriaal.

3 Doelstellingen Klaverblad

In dit hoofdstuk leggen we een relatie tussen de strategische doelstellingen van Klaverblad en de bijdrage die het beleid duurzaamheid daaraan levert. Daarbij gaan we vooralsnog uit van de doelstellingen zoals die medio 2024 gelden voor 2025. We actualiseren dit jaarlijks.

Klaverblad heeft in de Kaderbrief 2024-2025 vastgelegd waar Klaverblad naar toe wil. In dat document staan ook de doelstellingen voor 2025. Deze luiden als volgt:

Klaverblad is de meest menselijke verzekeraar door leden te helpen als ze dat echt nodig hebben

Gezonde Groei

Ons premie-inkomen is in lijn met de afgegeven doelstellingen.

We hebben een gezonde schaderatio.

Ons kostenratio is competitief.

Toekomstbestendige bedrijfsvoering

Onze medewerkers zijn tevreden en trots. Zij zijn ondernemend en nemen verantwoordelijkheid voor hun werk en willen echt mensen helpen. Het Klaverblad-gevoel zit in de haarvaten van iedere medewerker.

We zijn in control over onze processen en deze worden op een beheerste manier uitgevoerd.

Doelstellingen van de strategische ontwikkelsporen zijn behaald.

Mensen

Het merk Klaverblad heeft een duidelijke identiteit in lijn met het Toekomstbeeld 2025 en wordt gezien als de meest menselijke verzekeraar in Nederland.

Klaverblad voldoet aan de maatschappelijke eisen voor duurzaamheid.

Onze service is ongewoon goed: de mens staat centraal, elk contact voegt waarde toe en de processen en informatie zijn duidelijk en voorspelbaar.

De strategische doelstellingen *Klaverblad voldoen aan de maatschappelijke eisen voor duurzaamheid* en *de doelstellingen van de strategische ontwikkelsporen zijn behaald* (waar duurzaamheid één van is) behalen we met het beleid duurzaamheid en de uitvoering daarvan. Met het duurzaamheidsbeleid willen we bij Klaverblad uiteraard voldoen en ons conformeren aan wettelijke verplichtingen en internationale afspraken, maar we willen vooral ook een stap verder gaan in onze maatschappelijke rol en daarmee onze marktpositie verstevigen. We zien duurzaamheid als integraal onderdeel van onze bedrijfsstrategie en hebben daarbij de volgende ambities:

1. Klaverblad heeft de ambitie om een voorbeeldfunctie in de sector te vervullen: wij signaleren, agenderen en willen andere verzekeraars, assurantieadviseurs en klanten inspireren en mee in beweging krijgen.
2. Klaverblad wil als middelgrote verzekeraar zoveel mogelijk impact maken. Door heldere doelen te stellen en daarover transparant te zijn willen we een sneeuwbal effect creëren.
3. Op het gebied van biodiversiteit willen wij in 2030 koploper (mentaal marktleider) zijn onder de middelgrote en kleinere verzekeraars en zijn we aanjager van natuurbehoud- en herstel.

Op alle onderwerpen conformeren wij ons aan de wettelijke verplichtingen en internationale afspraken. Voor een aantal specifieke duurzame thema's kiezen wij ervoor om verder te gaan en het verschil te maken. We zijn intrinsiek gemotiveerd om een stapje extra te zetten, daarbij doen we wat binnen onze beïnvloedingsmogelijkheden ligt.

4 Duurzaamheid; onze visie, principes, pijlers en speerpunten

4.1 Missie en duurzaamheidsvisie

De missie van Klaverblad Verzekeringen is een belangrijke bijdrage leveren aan het goed functioneren van de samenleving. Via onze verzekeringen dragen we eraan bij dat mensen prettig en onbezorgd kunnen leven.

Sinds 1850 doen wij dat al op onze eigen wijze via een consistent en voorspelbaar beleid gericht op de lange termijn. Als zelfstandige coöperatieve verzekeringsmaatschappij willen wij ons hierbij onderscheiden door een afgewogen combinatie te bieden van een ruime dekking, een reële prijs en een ongewoon goede service.

Duurzaamheid, natuurlijk doen we dat bij Klaverblad

Klaverblad draagt al ruim 170 jaar bij aan het goed functioneren van de samenleving. Een goed functionerende samenleving is in balans met de natuur en de aarde. Helaas staat deze balans flink onder druk. We hebben bijvoorbeeld steeds vaker te maken met extreme regenval naast lange periodes van droogte. Er verdwijnen zeldzame, maar ook heel gewone planten en dieren uit ons land. Dit is slecht nieuws voor de samenleving. Soorten die een belangrijke rol hebben in onze voedselproductie verdwijnen. Omdat in de natuur alles afhankelijk is van elkaar, stort hiermee het kaartenhuis van de natuur in. Maar we kunnen niet zonder natuur! Wij, mensen, zijn onderdeel van de natuur.

Wij zijn ervan overtuigd dat er, nu en in de toekomst, een samenleving noodzakelijk is die in balans is met de natuur. Door in onze activiteiten te streven naar evenwicht tussen mens en natuur willen wij daar een positieve bijdrage aan leveren. Dat is onze visie op onze rol op het gebied van duurzaamheid.

Het belang van een gezond evenwicht tussen mens en natuur

Wij streven bij Klaverblad naar een goed functionerende samenleving die er alleen kan zijn als er een gezond evenwicht is tussen mens en natuur. Dat doen we om drie redenen:

1. Mensen hebben de natuur nodig. Buiten zijn en genieten van het groen om ons heen maakt blij en geeft vrijheid, rust, ontspanning en draagt bovendien bij aan een goede gezondheid (ons welzijn).

2. Natuur gaat over biodiversiteit. Onze basale levensbehoeften zoals voedsel, water en zuivere lucht zijn afhankelijk van variëteit in bomen, planten en dieren.
3. Balans in de natuur is belangrijk voor voortdurende (gezonde) economische activiteit.

Om deze drie redenen willen wij een positieve bijdrage leveren aan het herstel en behoud van de natuur. Daarmee dragen wij bij aan het goed, in balans functioneren van de samenleving. En dat draagt, passend bij onze missie, bij aan het prettig en onbezorgd leven van onze klanten, adviseurs en medewerkers. Nu en in de toekomst.

4.2 Ethisch kader

Het ethisch kader vormt de basis van het duurzaamheidsbeleid. Onze sociaal-ethische principes zijn:

1. **Geen systematische betrokkenheid bij ernstige milieuschade:** Klaverblad voert geen activiteiten uit die ernstige schade toebrengen aan het milieu. Wij zijn zeer kritisch op vervuiling, verlies aan biodiversiteit en uitputting van natuurlijke hulpbronnen.
2. **Respecteren van fundamentele mensenrechten:** Klaverblad werkt samen met bedrijven en organisaties die net als wij de maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen om mensenrechten te respecteren. Bedrijven en landen die mensenrechten respecteren - denk aan het recht op gezondheid, op onderwijs, op toegang tot energie, water en sanitaire voorzieningen - behalen naast een financieel rendement ook een maatschappelijk rendement. Bedrijven en organisaties die fundamentele mensenrechten niet respecteren worden uitgesloten.
3. **Respecteren van fundamentele arbeidsrechten:** Klaverblad sluit zich op dit gebied aan bij internationale normen. Geen kinderarbeid, geen dwangarbeid en geen discriminatie op de werkvloer; wel vrijheid van vakvereniging en het recht op collectieve onderhandelingen.
4. **Geen betrokkenheid bij wapens:** Klaverblad doet geen zaken met bedrijven of organisaties die betrokken zijn bij de productie, ontwikkeling, verkoop of distributie van wapens of gerelateerde activiteiten en de verkoop van wapens aan burgers.
5. **Respecteren van internationale sancties:** Klaverblad sluit bedrijven, organisaties en landen uit waaraan sancties zijn opgelegd door internationale organisaties die binnen de regels van het recht handelen, zoals de Verenigde Naties en de Europese Unie.
6. **Geen systematische betrokkenheid bij fraude, corruptie of belastingontduiking:** Klaverblad doet geen zaken met bedrijven, organisaties of landen die systematisch betrokken zijn bij omkoping, fraude, samenzwering, witwassen of belastingontduiking.
7. **Geen betrokkenheid bij producten en ondernemingen die schade toebrengen aan de volksgezondheid of dierenwelzijn:** Klaverblad doet geen zaken met bedrijven en organisaties die informatie achterhouden, vervalsen of verdraaien, zodat we de productveiligheid en de volksgezondheid kunnen beschermen. Klaverblad doet geen zaken met bedrijven en organisaties die actief zijn in de productie van tabak, pornografie of in aanbieders van gok- en loterijspellen. Klaverblad doet geen zaken met bedrijven en organisaties die zich schuldig maken aan misstanden op het gebied van dierenwelzijn, aan de handel in beschermde diersoorten en planten of dierproeven voor cosmetische en huishoudelijke doeleinden, tenzij een bedrijf bij wet verplicht is om een product te testen.

4.3 Onze principes op het gebied van duurzaamheid

Onderstaande principes geven richting aan hoe wij onze visie op duurzaamheid vormgeven. Zij beschrijven waar Klaverblad voor staat en bieden handvatten om transparant te kunnen zijn in onze overwegingen, doelen en resultaten.

1. **Wat we doen, doen we goed én op onze eigen Klaverblad manier.** Vanuit verbinding en onze waarden: fair, oprecht, attent, ondernemend en vakkundig.
2. Wij richten ons op de **zaken waar we zelf invloed op hebben**: onze medewerkers, onze producten en diensten, de manier waarop we onze verzekeringspremies beleggen, onze gebouwen en de partijen met wie we samenwerken. Zo nodig beginnen we klein. Zo beheersen we het risico dat een plan zoveel aspecten heeft, dat het überhaupt niet van de grond komt.
3. **Samen kom je verder.** Daarom inspireren, motiveren en activeren wij onze medewerkers, leden, klanten, adviseurs en leveranciers om met ons mee te doen. We werken samen met of ondersteunen lokale partijen en initiatieven die bijdragen aan het realiseren van onze visie.
4. **Medewerkers hebben een verantwoordelijkheid** bij te dragen aan duurzaamheid. Ze kennen het belang van de visie op duurzaamheid en zijn op de hoogte van de duurzame doelstellingen.
5. **Wij zijn transparant** en communiceren open en transparant over onze visie, ambities, activiteiten en resultaten. We zijn duidelijk in wat we wel of niet doen en waarom. Onze rapportages zijn compleet en voldoen aan de daarvoor gestelde normen.

4.4 De vijf pijlers onder het duurzaamheidsbeleid

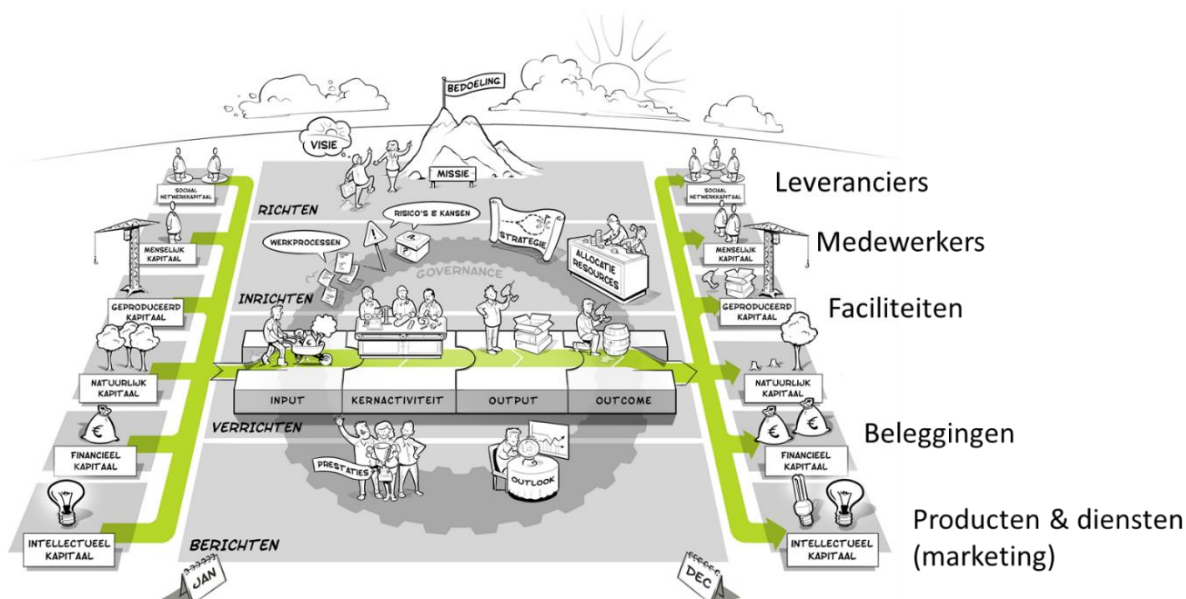
Voor het beleid duurzaamheid hebben we vijf pijlers geïdentificeerd die ondersteunend zijn aan onze kernactiviteiten:

1. Beleggingen
 - Beleggingen omvat de afdeling Vermogensbeheer.
2. Producten en diensten
 - Deze pijler omvat de afdelingen Acceptatie, Claims, Productontwikkeling en Commercie.
3. Leveranciers
 - Deze pijler omvat het inkoop gedeelte van het team Financiële Zaken & Inkoop.
4. Faciliteiten
 - Deze pijler omvat het kantoorgebouw en alle faciliteiten die daarbij horen. Dit valt in het team HR & Facilities.
5. Medewerkers
 - Deze pijler ligt besloten in HR, in het team HR & Facilities.

De activiteiten in de vijf pijlers van Klaverblad hangen met elkaar samen. Ze hebben als doel om toegevoegde waarde te creëren voor onze kernactiviteit: het verzekeren van risico's die mensen zelf niet kunnen dragen. Het resultaat hiervan (*de output*) is dat mensen prettig en onbezorgd kunnen leven. De activiteiten die Klaverblad onderneemt binnen deze pijlers voor de realisatie van haar kernactiviteiten, hebben gevolgen voor Klaverblad en haar omgeving. We putten uit verschillende vormen van kapitaal om dit te realiseren (*de input*):

1. **Het sociaal netwerkkapitaal** bestaat uit de relaties die Klaverblad onderhoudt met klanten, leveranciers, overheid en de directe omgeving van Klaverblad. De reputatie en de merkwaarde (brand) van Klaverblad worden ook tot het sociaal netwerkkapitaal gerekend. De reputatie hangt samen met de producten en diensten en de wijze waarop deze tot stand komen, maar ook met de sociale investeringen (sponsoring) die Klaverblad doet.
2. **Het menselijk kapitaal** bestaat uit de medewerkers met hun competenties, sociale en persoonlijke vaardigheden. Het resultaat van Klaverblad op haar menselijke kapitaal heeft betrekking op het verzetten van zinvol werk met respect voor de universele mensenrechten en voldoende ontwikkelingskansen voor de medewerkers.
3. **Geproduceerd kapitaal** omvat faciliteiten zoals het kantoor, de computers en het wagenpark dat Klaverblad gebruikt.
4. **Natuurlijk kapitaal** omvat de natuurlijke omgeving die Klaverblad gebruikt voor waarde creatie. De natuurlijke omgeving bestaat uit bodem, water, lucht en de biodiversiteit (planten, dieren en hun onderlinge relaties). De impact die Klaverblad heeft op het natuurlijk kapitaal is een gevolg van energieverbruik, waterverbruik, materialenverbruik, emissies en afval, en van de invloed van Klaverblad op de biodiversiteit. Zowel in de directe omgeving alsook via beleggingen.
5. **Financieel kapitaal** is het totaal aan financiële middelen van een bedrijf, zoals beleggingen, leningen, cash en aandelen.
6. **Intellectueel kapitaal** bestaat uit de ontwikkelde kennis binnen Klaverblad, die verwerkt is in de producten en diensten. Hieronder vallen o.a. technische kennis, zoals kennis van software, methoden, technieken en aanpakken. Maar ook managementsystemen en werkwijzen behoren tot het intellectueel kapitaal.

In de figuur hieronder wordt de samenhang tussen de pijlers en de verschillende vormen van kapitaal visueel weergegeven.



4.5 De vijf gekozen thema's voor duurzame waarde creatie bij Klaverblad

Bij de uitvoering van haar kernactiviteit heeft Klaverblad aandacht voor behoeften van anderen: We streven ernaar om in ons proces van waardecreatie de verschillende vormen van kapitaal in stand te houden of zelfs te verbeteren.

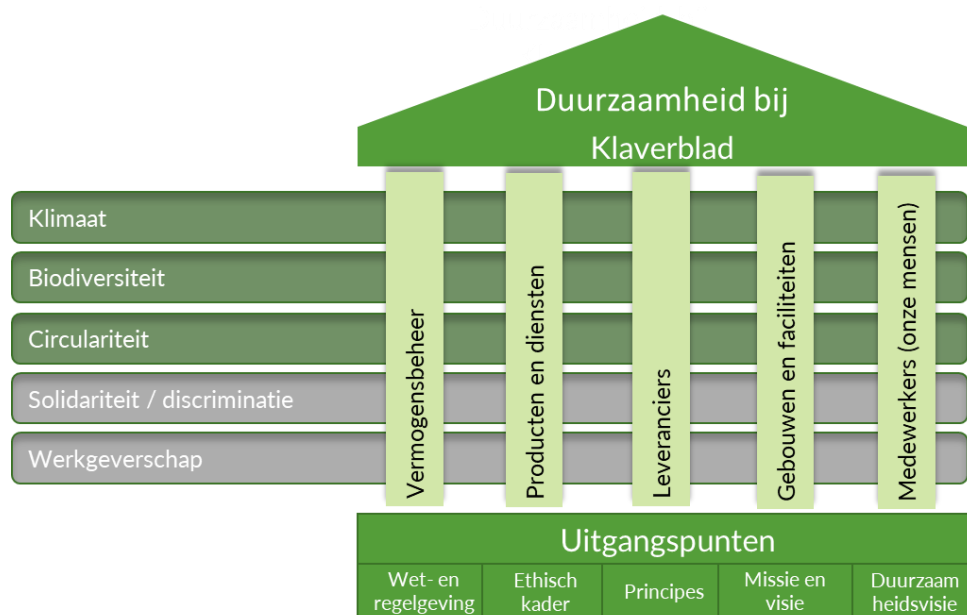
Wij houden rekening met de maatschappelijke thema's die onze stakeholders belangrijk vinden. Die stakeholders zijn leden, klanten (waaronder de verzekeringsadviseurs), leveranciers en medewerkers. Wij houden rekening met de impact die wij maken op die thema's. We maken daarbij onderscheid tussen impact waar Klaverblad zelf/direct invloed op heeft en impact op de toekomstbestendigheid van Klaverblad (bedrijfsbelang).

Uit meer dan 15 relevante maatschappelijke thema's uit de materialiteitsanalyse die door de Beweging Duurzaam intern is uitgevoerd eind 2022 zijn vijf speerpunten voor het duurzaamheidsbeleid van Klaverblad geselecteerd:

- drie thema's die nauw aansluiten bij onze visie op duurzaamheid en belangrijk zijn voor onze stakeholders: klimaat, biodiversiteit en circulariteit.
- twee thema's die voortkomen uit het ethisch kader en menselijke aspect van duurzaamheid: solidariteit en duurzaam werkgeverschap.

1. Klimaat (SDG 7, 13)
2. Biodiversiteit (SDG 14, 15)
3. Circulariteit (SDG 12)
4. Solidariteit (SDG 5, 10)
5. Duurzaam werkgeverschap (SDG 8)

Eind 2023 is een proces ingericht om de dubbele materialiteitsanalyse en het stakeholderonderzoek periodiek uit te kunnen voeren. Begin 2024 wordt deze analyse en dit onderzoek uitgevoerd; hierin worden de thema's herijkt. Hieronder staat een visuele weergave van de inrichting van duurzaamheid; doelstellingen over vijf speerpunten die doorwerken door de volledige organisatie, ingericht via de vijf pijlers. Het fundament van duurzaamheid zijn de missie en duurzame visie, het ethisch kader, de principes en wet- en regelgeving.



De speerpunten zijn verder uitgewerkt in actieplannen per pijler inclusief activiteiten en een planning. In het volgende hoofdstuk staan deze speerpunten verder beschreven met de vastgestelde doelstellingen.

4.4.1 Klimaat (SDG 7 en 13)

Dit thema gaat over het voorkomen of terugdringen van klimaatverandering in negatieve zin. Klimaatverandering brengt grotere en nieuwe risico's met zich mee voor klanten en voor de maatschappij. Dit betreffen zowel fysieke- als transitierisico's. Een van de bijdragen om deze risico's te mitigeren is de CO₂-uitstoot te reduceren of op te slaan. Een andere wijze om het risico te beperken is klimaatadaptie. Dit houdt in dat er aanpassingen worden gedaan aan bijvoorbeeld huizenbouw of dijken om voorbereid te zijn op de gevolgen van klimaatverandering.

Het reduceren van de CO₂-uitstoot en andere broeikasgassen doet Klaverblad door onder andere minder, schonere en hernieuwbare energie te gebruiken en zo bij te dragen aan de energietransitie. Klaverblad onderschrijft het klimaatdoel van Parijs en [het Nederlandse Klimaatakkoord](#) om de opwarming van de aarde tot 1,5% te beperken. Hoewel de directe impact van Klaverblad op het klimaat beperkt is ten opzichte van bijvoorbeeld de maakindustrie, is het wel belangrijk om hier invulling aan te geven. Het raakt aan onze kernactiviteit en beïnvloedt onze business. Bovendien kunnen we ook als relatief kleine speler door het goede voorbeeld te geven andere bedrijven inspireren om ook stappen te zetten.

We zullen ons altijd eerst focussen op die pijlers die de meeste impact hebben op onze duurzaamheidsdoelstellingen. Uiteraard is het ook van belang dat we het bewustzijn en gedrag van medewerkers met betrekking tot duurzaamheid hierop stimuleren.

Het beleid en de activiteiten binnen dit thema hangen nauw samen met de thema's Biodiversiteit en Circulariteit.

Onze doelstellingen:

- In lijn met Parijsakkoord wil Klaverblad in 2050 klimaatneutraal opereren (scope 1 en 2);
- In 2030 50% minder CO₂-uitstoot t.o.v. begin 2022 (scope 1 en 2);
- In 2025 22-32% minder CO₂-uitstoot t.o.v. begin 2022.

Dit vindt plaats door onder andere de volgende initiatieven:

- In 2024 de CO₂ uitstoot van een aantal leveranciers in kaart brengen en acties formuleren om reductie te creëren
- In 2024 woon-werkverkeer van medewerkers specificeren en onderzoeken waar reducties mogelijk zijn
- In 2024 papierverbruik verder verminderen (door middel van digitalisering van polissen en intern gebruik te verlagen)

4.4.2 Biodiversiteit (SDG 14 en 15)

Biodiversiteit is een veelomvattend begrip. Het verwijst naar de verscheidenheid aan leven van planten, dieren, micro-organismen en schimmels. De nadruk ligt op de variatie tussen soorten en tussen ecosystemen¹. In Nederland is er een grote afname van biodiversiteit. Tussen de 40-60% van verschillende insectengroepen zijn verdwenen in de afgelopen 27 jaar². Het beschermen van biodiversiteit gaat over het voorkomen van uitsterven van dieren en planten, het voorkomen van een monocultuur van niet inheemse organismen, en het stimuleren van een zo groot mogelijke natuurlijke diversiteit.

Biodiversiteit staat als thema het dichtst bij de visie van Klaverblad om zich in te zetten op behoud en herstel van natuur, aangezien natuur bijdraagt aan een prettiger leven en onlosmakelijk verbonden is met een gezonde economie. Biodiversiteit is een sterk opkomend thema waarmee Klaverblad zich wil onderscheiden van andere verzekeraars. Klaverblad heeft zich aan dit thema gecommitteerd door de ondertekening van de '[Finance for Biodiversity Pledge](#)', waarmee het aangeeft de impact op het gebied van biodiversiteit te meten en hierop doelen te stellen.

Klaverblad geeft met name invulling aan dit thema door middel van haar duurzaam beleggingsbeleid. Daar zit haar grootste impact. Daarnaast willen wij ook heel concreet biodiversiteit dicht bij huis en in Nederland stimuleren via de overige pijlers. Klaverblad heeft veel klanten in de agrarische sector, waar dit thema zeer relevant is en Klaverblad (indirect) veel impact bij kan hebben. Via verschillende activiteiten waaronder samenwerking met natuurorganisaties willen we kennis delen en overdragen aan verzekeringsadviseurs, klanten en medewerkers.

Biodiversiteit is sterk verweven met de thema's Klimaat en Circulariteit, aangezien deze thema's direct invloed hebben op de kwaliteit van de biodiversiteit in Nederland.

¹ Compendium voor de Leefomgeving, *Wat is biodiversiteit*, 1 juni 2017

² Staatsbosbeheer, *Meer ruimte voor insecten*, [Meer ruimte voor insecten \(staatsbosbeheer.nl\)](https://www.staatsbosbeheer.nl)

Onze doelstellingen

- In 2050 per saldo niet meer bijdragen aan ontbossing en verlies van biodiversiteit (no net loss);
- Vanaf 2030 draagt Klaverblad bij aan een toename biodiversiteit;

Dit vindt plaats door onder andere de volgende initiatieven:

- In 2024 gaat Klaverblad de samenwerking aan met een natuurorganisatie voor kennisoverdracht en het vergroten van bewustwording en stimuleren van 'groen gedrag' van onze klanten, verzekeringsadviseurs en medewerkers;
- In 2024 voeren we een biodiversiteitsassessment uit voor wat betreft het eigen terrein.

4.4.3 Circulariteit (SDG 12)

Circulariteit is erop gericht de druk op de planeet te verlagen door middel van grondstoffenefficiëntie. Zodat we de aarde niet uitputten en zo min mogelijk grondstoffen gebruiken. Circulariteit gaat over vermindering van afval, het recyclen en hergebruik van grondstoffen en het gebruik van hernieuwbare grondstoffen.

Voor Klaverblad speelt dit thema bij de afwikkeling van alle (materiële) schades. Klaverblad kan door haar polisvoorwaarden schadeherstel (i.p.v. vernieuwen) stimuleren. Een andere manier waarop circulariteit gedreven kan worden is door herstel via het gebruik van hernieuwbare grondstoffen te stimuleren. Het thema heeft ook invloed met haar eigen bedrijfsvoering/inkoop en faciliteiten. Denk aan inkoop van circulaire producten zoals meubels en kantoorartikelen, hergebruik van producten en het voorkomen van afval. Ook binnen het beleggingsbeleid is circulariteit een belangrijk criterium.

Onze doelstellingen:

- In 2030 is 95% van de bestedingen aan alle ingekochte materialen circulair hebben; kantoormaterialen zijn 100% circulair.³
- In 2030: verlagen afvalproductie van bedrijven waarin Klaverblad investeert met 50% t.o.v. het basisjaar 2020.
- In 2050 investeert Klaverblad alleen in bedrijven die volledig circulair zijn.

Dit doen we onder andere via de volgende initiatieven:

- In 2025 heeft Klaverblad de eigen afvalproductie verlaagd met 50% t.o.v. 2022
- Vanaf 2024 nemen we bij productherzieningen het principe van circulariteit mee, voor de producten waar dit relevant kan zijn. We maken ruimte om circulair en duurzaam schadeherstel te stimuleren
- In 2024 onderzoeken we de leveranciers waar Schade Motorrijtuigen mee samenwerkt, gaan we met ze in gesprek om duurzaam schadeherstel in kaart te brengen en te stimuleren/bevorderen
- In 2024 starten we met een pilot voor schadeherstel in natura bij team Schade Brand en nemen we daarin duurzaam schadeherstel als uitgangspunt mee.

³ Circulaire materialen zijn ofwel tweedehands of dusdanig ontworpen dat ze gerecycled of geupcycled kunnen worden.

4.4.4 Solidariteit (SDG 5 en 10)

Solidariteit en discriminatie gaan over het basisprincipe van verzekeren. Daarbij is het van belang verzekeraarbaarheid te borgen. Klaverblad stelt verzekeraarbaarheid centraal waarbij alleen risico gebaseerd een verzekering niet wordt aangeboden. Er dient een objectieve rechtvaardigingsgrond aan de afwijzing ten grondslag te liggen. Onbedoelde discriminatie kan plaatsvinden indien er meer gebruik wordt gemaakt van algoritmes die premies of acceptatiecriteria bepalen. Bij Klaverblad zijn er meerdere beheersmaatregelen ingericht om dit te voorkomen. Het gebruik van data mag niet bijdragen aan discriminatie; privacy en data zijn daarom belangrijke thema's die hier mee verbonden zijn.

Solidariteit gaat verder dan niet-verboden discrimineren. Het gaat ook om inclusiviteit. Hier speelt de vraag welke klant(groepen) wij bedienen en producten we aanbieden en of we daarmee voldoende borgen dat we als inclusieve verzekeraar werken. Het gaat om toegang tot verzekeringen. Iedereen is te verzekeren, maar tegen welke prijs? Premies zijn gebaseerd op risico's.

Solidariteit speelt ook in onze keten een rol, bijvoorbeeld bij de screening van leveranciers door bijvoorbeeld het selecteren van leveranciers op basis van objectieve selectiegronden. Naast de externe kant heeft het thema ook een intern component, doordat het ook betrekking heeft op medewerkers van Klaverblad. Die dimensie wordt meegenomen bij het thema duurzaam werkgeverschap en ziet op diversiteit en inclusiviteit.

Onze doelstellingen:

- Vanuit onze kern geloven we in verzekeraarbaarheid voor iedereen. Daarom wil Klaverblad haar producten aan een zo breed mogelijke doelgroep aanbieden.
- Solidariteit is een randvoorwaarde waarop continue moet worden getoetst en waar nodig bijgesteld moet worden. Hoe we dit gaan monitoren en bijstellen, hebben we opgenomen in de backlog.

4.4.5 Duurzaam werkgeverschap (SDG 8)

Medewerkers vormen (samen met leden en verzekeringsadviseurs) één van de belangrijkste stakeholdergroepen voor Klaverblad. Zij zijn de dragers van haar dienstverlening en van grote invloed op de positie van Klaverblad in de markt en in de maatschappij. Duurzaam werkgeverschap is cruciaal, zodat medewerkers de ambitie en visie van Klaverblad goed doorleven en kunnen waar maken. Duurzaam werkgeverschap wordt vormgegeven en geladen via HR. Het gaat over onderwerpen als duurzame inzetbaarheid (bijvoorbeeld persoonlijke ontwikkeling en vitaliteit), diversiteit en inclusie, en duurzaam gedrag (bijvoorbeeld ethisch handelen en bewustwording rondom het duurzaamheidsbeleid). De belangrijkste mijlpalen worden via de actieplannen uitgevoerd en gemonitord.

Onze doelstellingen:

- 2024: medewerkersbevlogenheid > 8;
- 2024: medewerkers vinden duurzaam ondernemen belangrijk en scoren dit een 7,5 of hoger in het medewerker onderzoek;
- Klaverblad is een gender sensitieve organisatie en hanteert een zero tolerance beleid voor discriminatie;
- Behoud van verdeling 50% vrouwen/50% mannen op managementniveau algemeen en een evenredige m/v-verdeling in het MT van Klaverblad alsook in de raad van commissarissen.

5 Spelers en governance

Er zijn diverse spelers en afdelingen betrokken bij de activiteiten gericht op duurzaamheid. We gaan daar hieronder verder op in. We besteden daarbij specifiek aandacht aan de betrokken partijen die een rol hebben in de implementatie en realisatie van ambities op het gebied van duurzaamheid bij Klaverblad. Ook noemen we enkele specifieke bedrijfsonderdelen waar we mee te maken hebben. Bedrijfsonderdelen die een eigen beleid hebben, komen aan de orde in hoofdstuk 8. Daar geven we concreet aan hoe we voor het beleidsgebied duurzaamheid invulling geven aan de eisen uit andere beleidsdocumenten.

Managementteam (MT)

De directeur Financiën en risicomanagement (CFR) is eindverantwoordelijk voor het duurzaamheidsbeleid. Verantwoordelijk voor de implementatie van duurzaamheid is het MTO. De MT-leden zijn ieder eindverantwoordelijk voor het toepassen van het beleid in de activiteiten van hun divisie, afdelingen, processen waar de afdeling eigenaar van is en voor het beheersen van de risico's in die processen.

Sponsor duurzaamheid

De CFRO is door het MT benoemd als sponsor van het duurzaamheidsbeleid.

Duurzaamheidsmanager

Voor de ontwikkeling van het duurzaamheidsbeleid, de duurzame doelen en het bijbehorende budget is de duurzaamheidsmanager verantwoordelijk. De duurzaamheidsmanager is voorzitter van de werkgroep Duurzaam en heeft een aanjagende rol voor de implementatie en realisatie van de doelstellingen in de organisatie. De duurzaamheidsmanager is gedelegeerd eigenaar van duurzaamheid in het MTO.

Pijler eigenaren

Voor iedere pijler zijn er vanuit de Beweging Duurzaam eigenaren verantwoordelijk gesteld. Zij zijn namens hun divisie of afdeling verantwoordelijk voor het vaststellen van de mijlpalen die bijdragen aan de realisatie van de duurzame doelstellingen. De pijler eigenaren rapporteren via actieplannen maandelijks (en via bilaterale pijler gesprekken) aan de duurzaamheidsmanager.

Werkgroep Duurzaam

De duurzaamheidsmanager coördineert de ontwikkeling en uitvoering van het duurzaamheidsbeleid met de pijlereigenaren. De pijlereigenaren geven input aan het duurzaamheidsbeleid en zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid. Zij rapporteren hierover via de werkgroep Duurzaam.

Community duurzaam

De Beweging Duurzaam is uitgebreid naar en vervangen voor een Community Duurzaam. Deze community bestaat een steeds groter wordende groep medewerkers die geïnteresseerd en intrinsiek gemotiveerd zijn op duurzaamheid. Het is een platform waarbij medewerkers met elkaar in gesprek kunnen gaan en waarbij op een informele manier kennis wordt gedeeld. Via deze weg worden ook signalen opgehaald over wat er leeft in de organisatie op het gebied van duurzaamheid. De coördinatie hiervan ligt bij HR in samenwerking met de duurzaamheidsmanager en de divisie Commercie.

Werkgroep CSRD

Ten behoeve van de implementatie van de CSRD is er in 2024 een werkgroep ingericht bestaande uit de belangrijkste stakeholders onder voorzitterschap van de CFRO en de

duurzaamheidsmanager als coördinator. De werkgroep komt periodiek samen om de voortgang op het verzamelen en inrichten van de datapunten uit de CSRD te monitoren en waar nodig acties uit te zetten. De duurzaamheidsmanager rapporteert hier via een apart opgestelde voortgangsrapportage over aan de werkgroep CSRD. Eind 2024 wordt de rol van de werkgroep geëvalueerd.

PARP

Wanneer Klaverblad de duurzaamheidsdoelstellingen voor haar verzekeringsproducten toepast, gebeurt dit conform de in de [Insurance Distribution Directive](#) (IDD) gestelde normen met betrekking tot duurzaamheid. Zo moet duurzaamheid worden geïntegreerd in de productontwikkeling en het PARP. Ook moeten de duurzaamheidsfactoren van een verzekeringsproduct transparant worden gepresenteerd aan leden of potentiële leden.

Overige afdelingen

De visie op duurzaamheid en het duurzaamheidsbeleid vormen de basis voor de uitvoering van de activiteiten zoals opgenomen in de actieplannen per pijler. De doelen voor duurzaamheid zijn onderdeel van de kaderbrief en afdelingsplannen. Besluitvorming vindt plaats conform bestaande processen. Zo worden bijvoorbeeld beleggingsvoorstellen goedgekeurd in de BMC en productvoorstellen in het PARP. Over de voortgang op tactisch niveau wordt op afdelingsniveau gerapporteerd in de diverse MT-overleggen. Uiteindelijk wordt het duurzaamheidsbeleid geïntegreerd in de bedrijfsprocessen met bijbehorende KPI's en KRI's. Ieder kwartaal rapporteert de duurzaamheidsmanager hierover in de business rapportage en de financiële rapportage.

6 Risicobeheersing

6.1 Risicoanalyse en -beheersing

We willen in control zijn over onze processen. Jaarlijks evalueren en actualiseren we voor alle (key) processen in dit beleidsgebied de risico's en de beheersmaatregelen die van toepassing zijn voor de doelen die Klaverblad wil realiseren. Voor de operationele risico's gebeurt dat in de Risico & Control Self Assessment (RCSA) en voor de integriteitsrisico's in de Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA). De afdelingen Risicomanagement & Actuarieel en Compliance ondersteunen de beleidseigenaar hierbij en dagen deze uit om vast te stellen of de risico's met de voorgenomen beheersmaatregelen afdoende worden beperkt.

Uitgaande van de strategische doelstellingen voert Klaverblad jaarlijks een strategische en een tactische risicoanalyse uit. De strategische risicoanalyse is onderdeel van het bedrijfsplan. Duurzaamheid raakt alle bedrijfsonderdelen en -activiteiten van Klaverblad. Duurzaamheid is een mastercontrol in het Control Framework (CFW) 2.0. De duurzaamheidsmanager is hier verantwoordelijk voor. De mastercontrol is verder opgesplitst en van toepassing verklaard op de individuele afdelingen. De toetsing van de afdelingscontrol vindt plaats door de verantwoordelijke afdeling. De duurzaamheidsmanager, samen met de werkgroep Duurzaam, evaleert dit en neemt waar nodig beheersmaatregelen voor het behalen van de doelen die Klaverblad wil realiseren op het gebied van duurzaamheid. De afdelingen Risicomanagement & Actuarieel en Compliance ondersteunen de beleidseigenaar hierbij en dagen deze uit om vast te stellen of de risico's met de voorgenomen beheersmaatregelen afdoende worden beperkt. De risicobeheersing actualiseren we gedurende het jaar niet alleen via instrumenten als RCSA en SIRA, maar ook op basis van overschrijding van de bandbreedtes van KRI's (zie hoofdstuk 6.2).

Bij de formulering van het duurzaamheidsbeleid heeft Klaverblad een tactische SWOT-analyse uitgevoerd en de grootste tactische risico's en mitigerende maatregelen in kaart gebracht. De kansen die hieruit volgen worden meegenomen in de materialiteitsanalyse die in het kader van de CSRD wordt uitgevoerd.

Kansen

- Bij de implementatie van het duurzaamheidsbeleid kunnen we bijdragen aan het informeren en versterken van bewustwording op duurzaamheid voor medewerkers en stakeholders. Vervolgens kunnen wij hen inspireren tot concrete acties door verschillende campagnes.
- Klaverblad heeft een sterk lokaal netwerk en met de verzekeringsadviseurs een groot bereik.
- Onze focus op natuur en het beleid past bij de no-nonsense aanpak van Klaverblad, is praktisch en dichtbij. Dit creëert mogelijkheden.
- Door de opbrengsten in termen van meervoudige waardecreatie te formuleren, vergroten we onze mogelijkheden om kwaliteit uit te dragen.
- Duurzaamheid biedt aanknopingspunten voor innovatieve productontwikkeling.

Risico's en mitigerende activiteiten

Vanuit het duurzaamheidsbeleid zien we het grootste risico op het gebied van reputatierisico. Bijvoorbeeld door mediaberichten en berichten op sociale media waarin Klaverblad wordt bekritiseerd op inconsistenties in beleid en gedrag. Dit kan leiden tot het verwijt van 'greenwashing'. Dit kan schadelijk zijn voor onze reputatie en betrouwbaarheid. Hoe dit gemeten

kan worden en welke mitigerende maatregelen hiervoor beschikbaar zijn wordt nog onderzocht, dit is op de backlog geplaatst.

Een ander risico is het beschikbaar hebben van voldoende capaciteit en de prioritering die wordt toegekend aan het realiseren van de duurzaamheidsdoelstellingen. Dit kan ontstaan doordat de uitvoering van duurzame activiteiten decentraal is georganiseerd. Door een lagere prioritering en/of te weinig capaciteit kan het halen van de duurzaamheidsdoelstellingen vertraging oplopen. Door periodieke pijlgesprekken en rapportage wordt de voortgang gemonitord.

6.2 Risicobereidheid

Klaverblad heeft vanuit haar strategische doelstellingen de Risicobereidheidsverklaring Klaverblad Verzekeringen (RiB) opgesteld. Daarin heeft Klaverblad de overall risicobereidheidsverklaring vastgelegd. Ook beschrijft het document de risicobereidheid voor de zes risicocategorieën van de risicotaxonomie van Klaverblad:

- bedrijfsrisico's;
- verzekeringstechnische risico's;
- financiële risico's;
- operationele risico's;
- IT-risico's;
- Compliance risico's.

In de RiB en de verdiepende risicobereidheidsdocumenten heeft Klaverblad vastgelegd in welke mate zij bereid is om risico's te nemen om de bedrijfsdoeleinden te behalen. Op het gebied van duurzaamheid is de risicobereidheid van Klaverblad:

<p>§R 8. Klimaatverandering Klaverblad helpt mensen door hen te beschermen tegen financiële risico's die zij zelf niet kunnen of willen dragen tegen een reële prijs. Klimaatverandering (o.a. extreem weer) kan impact hebben op deze financiële risico's en daarmee op onze schadelast. Om onze klanten goed te kunnen blijven verzekeren moeten we een goed beeld hebben van de verwachte impact van klimaatverandering op onze schadelast zodat we dit tijdig kunnen verwerken in onze premies.</p> <p>Op de lange termijn is het noodzakelijk dat de beleggingen van Klaverblad beperkt worden beïnvloed door klimaat- en milieurisico's en dat Klaverblad zelf (rekening houdend met proportionaliteit) met haar beleggingen niet of zo min mogelijk bijdraagt aan het vergroten van deze externe duurzaamheidsrisico's.</p> <p>Het betreffen zowel fysieke- als transitierisico's. Klaverblad beperkt de risico's door te streven naar beleggen binnen het 1,5 graden pad beschreven door het IPCC. Daarmee worden de risico's in de beleggingsportefeuille waar mogelijk gereduceerd. Daarnaast is dit in lijn met het commitment van de financiële sector aan het klimaatakkoord. Dit heeft als doel gezamenlijk de opwarming tegen te gaan. Hierbij wordt uitgegaan van een verwachte gemiddelde jaarlijkse CO2-reductie van de Klaverblad portefeuille van 7%.</p> <p>De risicobereidheid ten aanzien van de bedreiging van de klimaatverandering voor Klaverblad is gemiddeld.</p> <p>Eigenaar: Jos Frusch</p>	<p>Maatschappelijk Rendement Identiteit</p> <p>Link met Master Risico CFW2.0 Verdienmodel & Duurzaamheid</p>	<p>Visie op impact klimaatverandering formuleren (Q sec)</p> <table border="1"> <tr><td>Blauw</td><td>-</td></tr> <tr><td>Groen</td><td>Projectstatus groen, onderzoek op schema 1 oktober 2023 haalbaar en/of afgerond.</td></tr> <tr><td>Geel</td><td>-</td></tr> <tr><td>Oranje</td><td>Projectstatus oranje</td></tr> <tr><td>Rood</td><td>Projectstatus rood</td></tr> </table> <p>Beleggingen in lijn met pad graden opwarming (stand)</p> <table border="1"> <tr><td>Blauw</td><td>De beleggingen zijn in lijn met het pad van 1,5 graden opwarming; gemiddelde jaarlijkse CO2 reductie van >7%</td></tr> <tr><td>Groen</td><td>De beleggingen zijn in lijn met het pad van 2 graden opwarming; gemiddelde jaarlijkse CO2 reductie van 7%</td></tr> <tr><td>Geel</td><td>-</td></tr> <tr><td>Oranje</td><td>-</td></tr> <tr><td>Rood</td><td>De beleggingen liggen boven het pad van 2 graden opwarming; gemiddelde CO2 reductie van <7%</td></tr> </table>	Blauw	-	Groen	Projectstatus groen, onderzoek op schema 1 oktober 2023 haalbaar en/of afgerond.	Geel	-	Oranje	Projectstatus oranje	Rood	Projectstatus rood	Blauw	De beleggingen zijn in lijn met het pad van 1,5 graden opwarming; gemiddelde jaarlijkse CO2 reductie van >7%	Groen	De beleggingen zijn in lijn met het pad van 2 graden opwarming; gemiddelde jaarlijkse CO2 reductie van 7%	Geel	-	Oranje	-	Rood	De beleggingen liggen boven het pad van 2 graden opwarming; gemiddelde CO2 reductie van <7%
Blauw	-																					
Groen	Projectstatus groen, onderzoek op schema 1 oktober 2023 haalbaar en/of afgerond.																					
Geel	-																					
Oranje	Projectstatus oranje																					
Rood	Projectstatus rood																					
Blauw	De beleggingen zijn in lijn met het pad van 1,5 graden opwarming; gemiddelde jaarlijkse CO2 reductie van >7%																					
Groen	De beleggingen zijn in lijn met het pad van 2 graden opwarming; gemiddelde jaarlijkse CO2 reductie van 7%																					
Geel	-																					
Oranje	-																					
Rood	De beleggingen liggen boven het pad van 2 graden opwarming; gemiddelde CO2 reductie van <7%																					

Voor ieder van de risico's in de RiB en de verdiepende risicobereidheidsdocumenten heeft Klaverblad een of meerdere Key Risk Indicators (KRI) vastgesteld. Ook is vastgelegd bij welke

waarde van de KRI welke actie nodig is (bijvoorbeeld het nemen van actie, het voorbereiden van beheersmaatregelen of het uitvoeren van herstelmaatregelen). Rapportage over de KRI's vindt ieder kwartaal plaats in de businessrapportage voor het MTO en de raad van commissarissen. Het overschrijden van bandbreedtes geeft gedurende het jaar aanleiding om de risicobeheersing aan te scherpen: we analyseren (opnieuw) of we alle risico's goed in beeld hebben en de mitigerende maatregelen voldoende zijn.

6.3 Incident- en bevindingenmanagement

Incidenten

Een belangrijk onderdeel binnen de risicobeheersing is het incidentmanagement. Klaverblad definieert een (operationeel) incident als een onvoorziene gebeurtenis die (meestal negatieve) gevolgen voor Klaverblad heeft of had kunnen hebben, veroorzaakt door mensen, processen, systemen of externe factoren. Klaverblad vindt het belangrijk dat medewerkers incidenten melden zodat we kunnen leren van fouten en de kwaliteit en effectiviteit van processen continu kunnen verbeteren.

De follow up van gemelde incidenten over duurzaamheid worden belegd bij de duurzaamheidsmanager. Daar waar relevant achterhaalt de werkgroep Duurzaam de oorzaken van het incident (Root Cause Analysis).

Vanuit het duurzaamheidsbeleid zijn de meest voor de hand liggende incidenten mediaberichten en berichten op sociale media waarin Klaverblad wordt bekritiseerd op inconsistenties in beleid en gedrag en daarmee 'greenwashing' wordt verweten. De mogelijke schade heeft betrekking op de reputatie en daarmee de betrouwbaarheid van Klaverblad.

Bevindingen

Periodiek onderzoeken de tweede lijn en derde lijn de werkwijze die Klaverblad heeft ingericht voor op het gebied van duurzaamheid. Ook de externe accountant, de Nederlandse Bank (DNB) en Stichting toetsing verzekeraars (namens het Verbond van Verzekeraars) kunnen onderzoeken uitvoeren. Uit de onderzoeken kunnen bevindingen komen: constatering dat Klaverblad de wet- en regelgeving niet naleeft of geen beheerste uitvoering van haar activiteiten kan waarborgen. Hoe Klaverblad omgaat met bevindingenmanagement staat in de Richtlijn [Bevindingenmanagement](#).

De manager van de afdeling waarop de bevinding ziet is verantwoordelijk voor het smart formuleren en het ondernemen van managementactie(s) om bevindingen voor het onderwerp/op het gebied van duurzaamheid op te lossen. De duurzaamheidsmanager heeft een coördinerende en aanjagende rol.

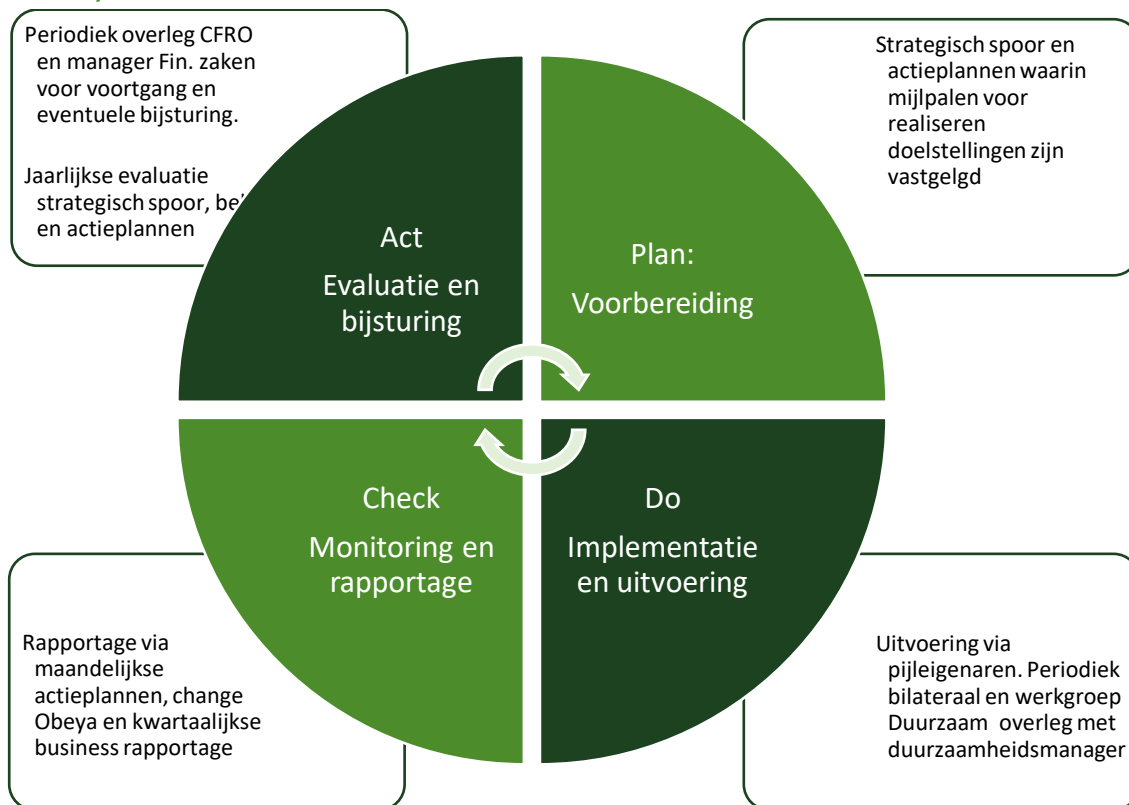
Monitoring

De duurzaamheidsmanager monitort actief de voortgang rondom het tijdig opvolgen van incidenten en bevindingen en rapporteert erover. De incident- en bevindingenrapportages die AO/IB opstelt, worden besproken met de werkgroep Duurzaam.

Incidenten en bevindingen geven gedurende het jaar aanleiding om de risicobeheersing aan te scherpen: we analyseren (opnieuw) of we alle risico's goed in beeld hebben en de beperkende maatregelen voldoende zijn.

7 Kwaliteitsmanagement

7.1 PDCA-cyclus



Integrale rapportage

Vanaf 2023 zijn we gestart met een integrale rapportage over onze duurzaamheidsinspanningen die samen met het financiële jaarverslag worden verwerkt tot een geïntegreerd jaarverslag (over het voorgaande boekjaar). Bij het opstellen van het jaarverslag investeren we in het eerste jaar in het verkrijgen van duidelijkheid en inzichten in de wettelijke vereisten. In 2026 zijn we wettelijk verplicht om conform de vereisten van de CSRD te rapporteren. In de tussenliggende periode verzamelen we alle benodigde datapunten en waar deze nog ontbreken worden ingericht. Ieder jaar wordt het jaarverslag verrijkt met deze datapunten.

De verantwoordelijkheid voor integrale verslaglegging is belegd bij de afdeling Financiële Zaken & Inkoop. Input hiervoor wordt aangeleverd door de CSRD werkgroep, de werkgroep Duurzaam en de duurzaamheidsmanager.

7.2 Kwaliteitsverbetering

We verwachten dat alle medewerkers van Klaverblad zich bewust zijn en hun verantwoordelijkheid nemen als ze mogelijkheden voor verbetering zien op het gebied van duurzaamheid. De gedachten en de ideeën die ze daarvoor hebben kunnen ze kwijt bij de duurzaamheidsmanager en via de Community Duurzaam.

We zijn en blijven in gesprek met alle belanghebbende partijen voor duurzaamheid. Bijvoorbeeld adviseurs, leden, medewerkers en leveranciers. We nemen alle input en feedback

mee voor het uitvoeren en herzien van ons duurzaamheidsbeleid.. Daarnaast borgen we de kennis over duurzaamheid via de Community Duurzaam, de leerlijn Duurzaamheid op de Klaverblad Academie, deelname aan verschillende duurzaamheidsnetwerken, en de inrichting van de interne functie van duurzaamheidsmanager.

8 Relatie met andere beleidsgebieden

In dit hoofdstuk behandelen we de andere beleidsgebieden uit het beleidshuis die relevant zijn voor het beleid duurzaamheid omdat er eisen in staan waar we in het beleidsgebied duurzaamheid rekening mee moeten houden. We gaan eerst in op relevant overkoepelend beleid en daarna op relevant beleid voor kernactiviteiten anders dan duurzaamheid.

8.1 Overkoepelend beleid

Business continuity management

Het Business continuity management beleid (BCM-beleid) schept kaders voor het beleidsgebied duurzaamheid. Wanneer er sprake is van een incident of gebeurtenis wat maatschappelijke ophef veroorzaakt of waarbij we spreken van reputatieschade of anderszins imagoschade, kan duurzaamheid een onderwerp zijn wat onderdeel is van de oorzaak. De BCM-coördinator betreft en overlegt met de duurzaamheidsmanager hoe zo'n gebeurtenis opgelost kan worden. We opereren binnen de kaders die geschapen zijn door dit beleid.

Risicomanagement

Het beleid Risicomanagement geeft kaders en richting aan de uitvoering van activiteiten op het gebied van risicomanagement en bevat het overzicht van de bouwstenen van het risicomanagementsysteem zoals dat geldt binnen Klaverblad. Belangrijke elementen in dit beleid zijn het uitvoeren van RCSA's, de inrichting en werking van het Control Framework, het vaststellen en nakomen van de risicobereidheid, het omgaan met incidenten en het opvolgen van bevindingen. In hoofdstuk 6 over risicobeheersing hebben we toegelicht welke invulling het beleid duurzaamheid hieraan geeft.

Compliance

Het beleid Compliance geeft het beleidskader waardoor Klaverblad realiseert dat zij 'compliant' is. Het beleid beschrijft wat Klaverblad heeft ingericht om te (blijven) voldoen aan wet- en regelgeving, de zelfregulering van de sector en de eigen normen en waarden waaraan Klaverblad zich heeft gecommitteerd. In hoofdstuk 2 staat wie nieuwe wet- en regelgeving signaleert die relevant is voor duurzaamheid en hoe Klaverblad de naleving van relevante wet- en regelgeving waarborgt. De afdeling Compliance adviseert daarbij. Conform het beleid Compliance monitort de afdeling Compliance jaarlijks voor één of meer thema's de naleving van relevante wet- en regelgeving. Deze thema's kunnen raken aan de activiteiten zoals omschreven in het beleid duurzaamheid. In dat geval levert de afdeling de gevraagde onderzoek informatie en pakt zij de relevante bevindingen op die uit het onderzoek voortkomen.

Integriteit

Het beleid Integriteit bevat de doelstellingen en het kader voor een beheerste en integere bedrijfsvoering. Met het beleid stimuleert Klaverblad dat de aan haar verbonden personen en bedrijven handelen in overeenstemming met maatschappelijk geaccepteerde waarden en normen, de interne waarden en normen die specifiek gelden voor Klaverblad en met de toepasselijke (toezicht)wet- en regelgeving. De uitvoering van de SIRA is voor het beleid duurzaamheid een belangrijk instrument om jaarlijks te evalueren of de beheersing van integriteitsrisico's (waaronder compliance risico's) afdoende is of bijstelling behoeft. De afdeling Compliance ondersteunt daarbij.

Inkoop en contractmanagement

Het beleid Inkoop en contractmanagement is relevant voor het beleid duurzaamheid. Het is een van de vijf pijlers waarmee we een bijdrage willen leveren aan de strategische doelstellingen voor duurzaamheid bij Klaverblad. Het beleid Inkoop en Contractmanagement beschrijft de

doelstellingen en voorwaarden die Klaverblad heeft bij de inkoop van goederen (waaronder uitbesteding van activiteiten) en hoe Klaverblad het inkoopproces heeft ingericht. In het beleid Inkoop en Contractmanagement is ook de regelgeving rondom kritieke uitbestedingen verwerkt. Bepaalde taken besteden we uit aan externe dienstverleners. We houden ons daarbij aan de uitgangspunten van het beleid Inkoop en contractmanagement.

Beloningsbeleid

Eén van de vijf thema's is duurzaam werkgeverschap. Dit wordt met name vormgegeven en ingevuld door de afdeling HR. Het beloningsbeleid schept kaders op het gebied van beloning, zoals salaris, waarbinnen de duurzaamheidsmanager opereert. Zo houden we bijvoorbeeld rekening met de opgegeven salarismarges bij de onderwerpen solidariteit en discriminatie. Andere uitgangspunten in dit beleid nemen we mee als het aankomt op het onderwerp medewerkers en mensen.

Facilitaire Zaken

Facilitaire zaken houdt zich onder andere bezig met de huisvesting, gebouwbeheer, veiligheid, gezondheid en het uitvoeren van ondersteunende diensten. Dit valt onder de pijler Gebouwen van het beleid Duurzaamheid. De feitelijke uitrol van het beleid duurzaamheid zal dus deels betrekking hebben op de praktische uitvoer van Facilitaire Zaken. Denk aan het behalen van onze ambities op het gebied van circulariteit door de keuze van inkoop van kantoormeubilair en kantoomateriaal. De overige doelstellingen zien op klimaat (Co2 reductie) en biodiversiteit (ontwikkeling van het buitenterrein van het kantoorgebouw).

Datamanagement

In de toekomst zal data voor duurzaamheid steeds belangrijker worden. Voor de CSRD moeten we bijvoorbeeld uiteindelijk de volledige uitstoot van onze keten inzichtelijk maken, dus niet alleen voor onze medewerkers maar ook onze leveranciers en leden. Om deze data te verkrijgen worden de uitgangspunten van het beleid datamanagement aangehouden.

Volmacht

Klaverblad start met een nieuw distributiekanaal: volmacht. De uitgangspunten van dit beleid gelden ook voor volmacht. In 2025 wordt dit distributiekanaal toegevoegd aan dit beleid.

8.2 Beleid kernactiviteiten

Productontwikkeling

Het beleid Productontwikkeling beschrijft de uitgangspunten die Klaverblad hanteert bij het ontwikkelen, onderhouden en evalueren van verzekeringsproducten. Dat betreft onder andere de polis, de standaardclausules, de voorwaarden, de premiestelling en de inregeling van product gerelateerde acceptatie- en schaderegels in beleidsregels en business rules. Duurzaamheid is geïntegreerd in de productvisies en zal meegenomen worden in de ontwikkeling van producten. Dit borgen we via de PARP-sjablonen voor een productwijziging respectievelijk een nieuw product.

Acceptatie

Het beleid Acceptatie bevat de uitgangspunten die Klaverblad hanteert bij het beoordelen van aanvragen van nieuwe verzekeringen en bij het beoordelen van aanpassingen van bestaande verzekeringen. Dit beleid zal aangepast worden om de strategische doelstellingen op het gebied van duurzaamheid te kunnen realiseren. Het kader van het beleid Acceptatie is dat er een risico gebaseerde beoordeling plaatsvindt en geen advies wordt gegeven over het af te sluiten

product. Duurzaamheid kan daarin een plek vinden door bijvoorbeeld meer ruimte te bieden voor groene initiatieven.

Claimbehandeling

Het beleid Claimbehandeling beschrijft de uitgangspunten die Klaverblad hanteert bij de behandeling van claims op de schade- en inkomensverzekeringen die Klaverblad heeft afgesloten. Dit beleid zal mogelijk in de toekomst aangepast worden om de strategische doelstellingen op het gebied van duurzaamheid te kunnen realiseren zoals duurzaam schadeherstel.

De afdeling claims werkt met verschillende kaders waarbinnen claims op verzekeringen kunnen worden verwerkt. Binnen die kaders, die in het beleid claimbehandeling zijn uitgewerkt, probeert de werkgroep Duurzaam duurzame ontwikkelingen uit te rollen. Zoals het stimuleren van (meer) herstelwerkzaamheden in plaats van nieuwe aanschaffen vergoeden. Of samen te werken met autoherstelbedrijven die duurzame materialen gebruiken voor het herstel van bijvoorbeeld ruitschades.

Distributie

Het beleid Distributie bevat de uitgangspunten die Klaverblad hanteert bij de distributie van verzekeringen via verzekeringsadviseurs en via het directe online-kanaal. De distributieactiviteiten voor het intermediaire kanaal zijn erop gericht om onze verzekeringen zo goed mogelijk onder de aandacht te brengen van de verzekeringsadviseurs. We willen bereiken dat zij weten waar we goed in zijn en wanneer het voor hun klant het beste is om een verzekering bij Klaverblad af te sluiten. Voor de directe distributie geldt dat we de klant op onze eigen website zo goed mogelijk willen informeren over onze producten, zodat hij de juiste keuze kan maken bij het afsluiten van een verzekering. Dit beleid zal mogelijk in de toekomst aangepast worden om de strategische doelstellingen op het gebied van duurzaamheid te kunnen realiseren zoals het samenwerken met verzekeringsadviseurs die hun klanten adviseren over verduurzaming.

Marketing

Het beleid Marketing bevat de kaders voor onze (online) marketingactiviteiten. Deze zijn gericht op het versterken van het merk Klaverblad en het versterken van onze merkidentiteit (Klaverblad als meest menselijke en intermediaire verzekeraar). Vanuit onze distributieactiviteiten delen we informatie met het team Marketing over mogelijke verbeteringen van producten en de communicatie daarover. Marketing kan deze informatie gebruiken om nieuwe productontwikkeling te initiëren en de communicatie over producten te verbeteren. Marketing krijgt een grote rol in het verder uitdragen van de activiteiten die Klaverblad onderneemt op het gebied van duurzaamheid. Dit heeft mogelijk impact op het beleid en doelstellingen.

Verandermanagement

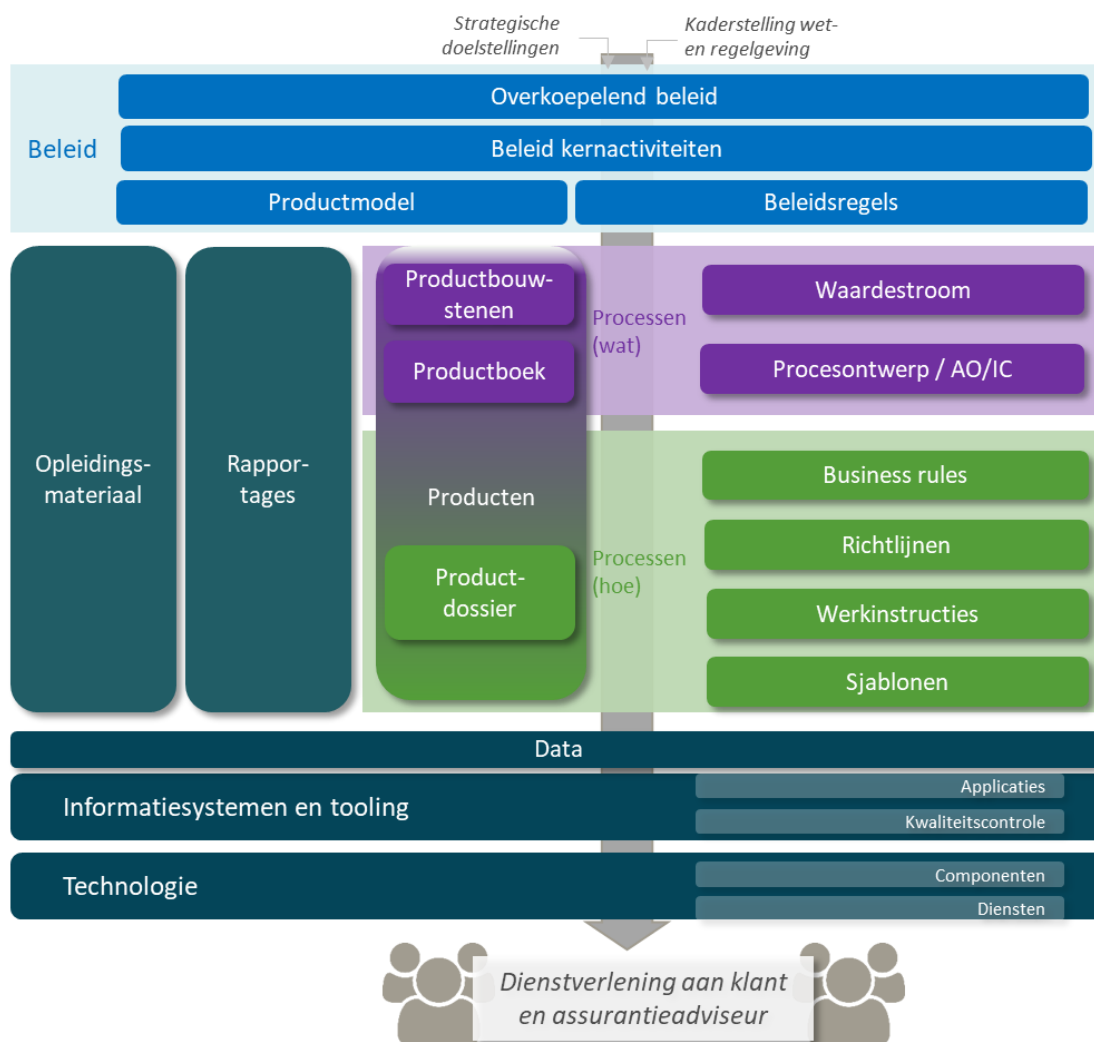
Het beleid Verandermanagement bevat de uitgangspunten die Klaverblad Verzekeringen hanteert bij het uitvoeren van projecten en (grote) procesaanpassingen. Voor alle afdelingsoverstijgende projecten volgt Klaverblad de procedures die hiervoor zijn vastgesteld in dit beleid (opstellen one-pager, besluitvorming in PPO, projectleider uit het team Portfolio & Innovatie). Dit beleid passen wij in de toekomst misschien aan. Dat gebeurt dan om de strategische doelstellingen op het gebied van duurzaamheid te kunnen realiseren. Voorbeeld hiervan kan zijn: het aanpassen van de one-pager die niet alleen naar businesswaarde kijkt, maar ook naar overige waarde creatie.

Financiële zaken

Het beleid Financiële zaken bevat de richtinggevende uitgangspunten die Klaverblad hanteert bij het voeren van haar financiële administratie, het (intern en extern) rapporteren over de financiële positie en resultaten en bij aanpalende activiteiten zoals het betalingsverkeer en fiscale regelingen. Dit beleid zal mogelijk in de toekomst aangepast worden om te kunnen voldoen aan de wetgeving zoals in het beleid duurzaamheid is opgenomen (CSRD) over de verslaglegging op het gebied van duurzaamheid. Het beleid duurzaamheid wordt meegenomen in jaarlijkse planning & control cyclus voor de vastlegging van duurzaamheid in het jaarverslag.

Bijlage 1 Raamwerk organisatiestandaarden v1.1

Klaverblad werkt op basis van het volgende raamwerk organisatiestandaarden. De toelichting bij de verschillende elementen volgt na de figuur.



Bijlage 2 De zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN

De UN Global Compact richtlijnen zijn in 2016 vertaald naar de Sustainable Development Goals (SDG's) of Duurzame Ontwikkelingsdoelen. Deze bestaan uit 17 doelen en 169 subdoelen die de wereld tot 'een betere plek moeten maken in 2030'. Ze maken onderdeel uit van de Agenda 2030 die de Verenigde Naties in 2015 heeft gelanceerd. De doelen moeten een eind maken aan onder meer armoede, ongelijkheid en klimaatverandering.

- SDG 1 Geen armoede;
- SDG 2 Geen honger;
- SDG 3 Goede gezondheid en welzijn;
- SDG 4 Kwaliteitsonderwijs;
- SDG 5 Gendergelijkheid;
- SDG 6 Schoon water en sanitair;
- SDG 7 Betaalbare en duurzame energie;
- SDG 8 Eerlijk werk en economische groei;
- SDG 9 Industrie, innovatie en infrastructuur;
- SDG 10 Ongelijkheid verminderen;
- SDG 11 Duurzame steden en gemeenschappen;
- SDG 12 Verantwoorde consumptie en productie;
- SDG 13 Klimaatactie;
- SDG 14 Leven in het water;
- SDG 15 Leven op het land;
- SDG 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten;
- SDG 17 Partnerschap om doelstellingen te bereiken.

Bijlage 3 Backlog

Speerpunt Solidariteit	Duurzaamheidsmanager	Het speerpunt solidariteit is een randvoorwaarde voor ons als verzekeraar. Bij de volgende herziening wordt geëvalueerd in hoeverre dit nog als apart speerpunt dient te worden opgenomen	Eind 2024
Evaluatie vijf pijlers	Duurzaamheidsmanager	De inrichting van de governance via de vijf pijlers, inclusief de werkgroep Duurzaam, wordt herijkt om te toetsen of dit nog voldoende effectief is en of alle divisies hier nog voldoende in vertegenwoordigd zijn	Eind 2024
Solidariteit	Duurzaamheidsmanager	Onderzoeken of er mogelijkheden zijn om solidariteit te toetsen en te monitoren. Kunnen de doelstellingen op dit thema verder aangescherpt worden en moet dit überhaupt een thema blijven? Het is eerder een randvoorwaarde	Eind 2024
Green washing risico	Duurzaamheidsmanager	Onderzoeken hoe het risico van green washing gemitigeerd kan worden. Hoe kunnen we het meten en voorkomen we dit?	Eind 2024
Tactische risico analyse	Duurzaamheidsmanager	De risico's uit de SWOT-analyse uitgebreider analyseren, vastleggen en bijbehorende beheersmaatregelen identificeren	Juni 2024

Bijlage 4 Begrippenlijst

Begrip	Definitie
SDG's	De Sustainable Development Goals (SDG's), zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis.
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive, door de Europese Commissie vastgestelde Europese verslagleggingswetgeving waar bedrijven van bepaalde omvang gefaseerd aan moeten voldoen. De CSRD is onderdeel van de Green Deal en bevat standaarden waar over gerapporteerd moet worden in het jaarverslag.
ESG	ESG is een samenvoeging van de woorden Environmental, Social en Governance (Milieu, Maatschappij en Bestuur). Dit zijn de drie belangrijkste aspecten als het gaat om het meten van duurzaamheid.
Kernactiviteit	De kernactiviteit van Klaverblad is het verzekeren van zoveel mogelijk leden, dat is de output. De output daarvan is dat mensen prettig en onbezorgd kunnen leven.
Impact	Ieder bedrijf heeft als doel om toegevoegde waarde te creëren met zijn kernactiviteiten. De impact van een bedrijf heeft betrekking op de gevolgen van de kernactiviteiten van het bedrijf op zijn omgeving. Om toegevoegde waarde te creëren maakt een bedrijf gebruik van input vanuit verschillende vormen van kapitaal. De waarde van deze input kan als gevolg van de bedrijfsactiviteiten toenemen, behouden blijven of afnemen. Het verschil tussen de omvang van de vormen van kapitaal aan het begin van een jaar en aan het eind ervan is de impact van het bedrijf in dat jaar.
Sociaal netwerkkapitaal	Bestaat uit de relaties die Klaverblad onderhoudt met leden, assurantieadviseurs, leveranciers, overheid en de directe omgeving van Klaverblad. De reputatie en de merkwaarde (brand) van Klaverblad worden ook tot het sociaal netwerkkapitaal gerekend. De reputatie hangt samen met de producten en diensten en de wijze waarop deze tot stand komen, maar ook met de sociale investeringen (sponsoring) die Klaverblad doet.
Menselijk kapitaal	Bestaat uit de medewerkers met hun competenties, sociale en persoonlijke vaardigheden. Het resultaat van Klaverblad op haar menselijke kapitaal heeft betrekking op het verzetten van zinvol

	werk met respect voor de universele mensenrechten en voldoen de ontwikkelingskansen voor de medewerkers.
Geproduceerd kapitaal	Omvat het kantoor, de computers en het wagenpark dat Klaverblad gebruikt.
Natuurlijk kapitaal	Omvat de natuurlijke omgeving die Klaverblad gebruikt voor waardecreatie. De natuurlijke omgeving bestaat uit bodem, water, lucht en de biodiversiteit (planten, dieren en hun onderlinge De impact die Klaverblad heeft op het natuurlijk kapitaal is een gevolg van energieverbruik, waterverbruik, materialenverbruik, emissies en afval, en van de invloed van Klaverblad op de biodiversiteit. Zowel in de directe omgeving alsook via beleggingen.
Financieel kapitaal	Het totaal aan financiële middelen van een bedrijf, zoals leningen, cash en aandelen.
Intellectueel kapitaal	Bestaat uit de ontwikkelde kennis binnen Klaverblad. Hieronder valt technische kennis, zoals kennis van software, methoden, technieken en aanpakken. Maar ook managementsystemen en werkwijzen behoren tot het intellectueel kapitaal.
Scope 1	BKG-emissies van bronnen die eigendom zijn van of gecontroleerd worden door het bedrijf.
Scope 2	Indirecte emissies door het verbruik van ingekochte elektriciteit, warmte of stroom.
Scope 3	alle overige emissies als gevolg van de activiteiten van een bedrijf, zoals de uitstoot van transport of productie dat is uitbesteed of afvalverwerking.
AO	administratieve organisatie
IC	interne controle
IB	interne beheersing
VA	verzekeringsadviseur
RvC	Raad van Commissarissen
KRI	kritieke risico-indicator (key risk indicator)

MTO	managementteamoverleg
SIRA	systematische integriteitsrisicoanalyse
RCSA	risk control self assessment
SRA	strategische risico analyse
KPI	Kritieke prestatie indicator

Bijlage 5 Referentiedocumenten

Titel document	Versienummer	Datum	Eigenaar
Concurrentie analyse duurzaamheid	1	29-9-2022	Bart Brüggewirth
Werksessie 1: kick-off & why	0.1	3-10-222	Beweging Duurzaam
Werksessie 2: inzichten en voorbereiding	0.2	13-10-2022	Bart Brüggewirth en Beweging Duurzaam
Rapportage Monitor Merk en Maatschappij	1	31-10-2022	Bart Brüggewirth
Werksessie 3: Uitwerking pijlers	0.3	7-11-2022	Bart Brüggewirth en Beweging Duurzaam
Werksessie 4: beleid en how	0.4	21-11-2022	Bart Brüggewirth en Beweging Duurzaam
Werksessie 5: duurzaamheidsbeleid	0.1	8-12-2022	Bart Brüggewirth en Beweging Duurzaam
Duurzaamheidsbeleid v1.0 5-4-2023	1.0	5-4-2023	Esther Oostrom
Verslag update duurzaamheidsbeleid 29 januari	1.0	30-01-2024	Iris Mardi
Duurzaam beleggingsbeleid	Nb	03-07-2023	Madelon Moorlag